

FORORD

I 2020 kunne man fejre 100-året for fastlæggelsen af grænsen mellem Tyskland og Danmark efter princippet om "folkenes selvbestemmelsesret" i præsident Wilsons 14-punktsplan og Versailles-traktaten efter Første Verdenskrig.

Op til festlighederne opstod der dog en lidt forvirrende debat om, hvad der egentlig skulle fejres. Kunne man f.eks. tillade sig at synge "Det haver saa nyligen regnet" (1890), Johan Ottosens sang til de danske sønderjyder? Eller kunne det vække anstød? Andre prøvede at gøre gældende, at der fandtes en særlig fælles-slesvigsk identitet. Men på den anden side var det jo vanskeligt helt at komme udenom, at det, vi kalder "genforeningen" af Danmark og det nordlige Slesvig, dog drejede sig om fastlæggelsen af en national grænse. – Hvordan skal man i det hele taget forholde sig til foreteelser i fortiden? "Stop den moralske finkæmning af historien," lyder advarslen fra Carsten Breengård i rubrikken i dette års udgave af *Nordica*. Artiklen har tidligere været bragt i *Kristeligt Dagblad*.

Så kom imidlertid corona-pandemien, og det blev atter legitimt at tale om grænser. Polemikken forstummede – men samtidigt blev der også sat en stopklods for mange af de arrangementer, der var planlagt for at fejre genforeningen. Også *Nordicas* planer om at hellige dette nummer til artikler om genforeningen blev forpurret. Mange fik andet at tænke på. Dog er vi meget glade for at kunne bringe Hans Christian Davidsens flerstemmige oversigtsartikel "Ny bølge af litteratur fra det dansk-tyske grænseland" som spidsartikel.

Til gengæld dukkede der andre artikler op med en vis tematisk sammenhæng, nemlig religion og religionskritik. Michael Rasmussen skriver om "Guds død i H.C. Andersens 'Skyggen'", og Johs. Nørregaard Frandsen fortæller om "Dansk litteratur og Bibelen" – en dansk bearbejdning af en artikel, der tidligere har været bragt i *La Bible les littératures du monde* (2016), redigeret af Sylvie Parizet. I foregående udgave af *Nordica* indledte Lise Præstgaard Andersen en skildring af den brandesianske og kulturelradikale religionskritik med en artikel om især Henrik Pontop-

pidan: "Den kæmpende ateisme, fremskridttro – og meningstab". I nærværende udgave fortsætter hun denne undersøgelse i en dobbeltartikel. I "Undertrykkelse og livslyst" berettes om Knut Beckers lange romanserie om hans alter ego Kai Gøtsche (1932-1956), og i den efterfølgende artikel perspektiveres der til Hans Kirk, Otto Gelsted og Erik Aalbæk Jensen og den kritik, de har rettet mod religiøse grupper som Indre Mission og – for Gesteds vedkommende – den katolske kirke. Nogle overraskende fælles-træk er markante hos oprørerne mod den angiveligt undertrykkende og autoritære kristendom til fordel for det frie menneske: De må undertiden gribe til den danske salmetone, og undertiden giver nogle af dem sporadisk udtryk for en oplevelse af angstfyldt tomhed i den gudløse verden. Til artiklen om Knuth Becker knytter sig et billedafsnit, der illustrerer udviklingen i Beckers egen historie.

Uden for denne tematiske sammenhæng placerer Ivy York Möller-Christensen "Pejlemærker for et teoretisk genoplivningsforsøg" af Tove Ditlevsen og Elsa Gress. Og i et portræt tegnet af Aage Jørgensen kommer den krakilske litteraturhistoriker Viggo Julius von Holstein-Rathlou hjulende på sin cykel med tropehjelm på hovedet, på tværs af det hele og altid i den forkerte side af vejen. Se selv efter, hvad vi kan mene med det.

Endelig bringes et afsnit med anmeldelser og – som noget nyt – engelske resumer af artiklerne og ganske korte oplysninger om bidragyderne.

Læsere uden litteraturhistorisk ballast vil måske forundres over, at det især er folk fra den kulturelle venstrefløj, der i den ældre litteratur driver religionskritik. Måske vil man også undres over, at en forfatter som Erik Aalbæk Jensen betegnes som religionskritiker, eftersom han dog både var teolog og præst. Men herved følger Erik Aalbæk Jensen jo blot den gængse hovedstrømning i det sidste hundrede års protestantiske teologi.

Næppe nogen teologisk skole er forblevet uberørt af den dialektiske teologi, der brød frem efter Første Verdenskrig med en markant understregning af den skarpe modsætning mellem religion som menneskets forsøg på selv at retfærdiggøre sig og det

kristne evangelium om menneskets retfærdiggørelse gennem Guds handling. Kristendom *er* i denne teologi religionskritik – hvad enten religionen så tager skikkelse af pietistisk fromhed, moralsk gerningsretfærdighed, humanistisk menneskedyrkelse eller politisk ideologi.

I nyere tid synes hele dette åndelige felt således brudt op, og frontlinjerne lagt aldeles om. Denne forandrede situation kunne måske inspirere til nærmere undersøgelse i et kommende temaanummer. Hvorledes ytrer kristendom og religiøsitet sig i nyere litteratur, herunder påvirkningen fra andre religiøse traditioner? Og hvad blev der af religionskritikken? Men artikler om andre emner er naturligvis også fortsat højst velkomne.

Bidrag til *Nordica* 2021 bedes sendt til Lise Præstgaard Andersen: lisepa@sdu.dk og til Maria Davidsen: davidsen@sdu.dk.

Artikler og anmeldelser kan indsendes hele året. Deadline for det kommende bind er 1. juni 2021. Benyt word-format. Omfang: ca. 25 sider a 2200 tegn – medmindre andet er aftalt med redaktionen. Bidragydere bedes orientere sig i *Nordicas* retningslinjer for manuskripter, der kan ses på forlagets hjemmeside. Husk at medsende resume og nøgleord på både dansk og engelsk. Redaktionen læser afsluttende korrektur, men vi forventer at modtage korrekturlæste manuskripter. Artiklerne underkastes anonym fagfællebedømmelse.

Da *Nordica* fremover også udkommer online på Det Kongelige Biblioteks nationale portal: tidsskrift.dk, må bidragydere være indstillet på, at de automatisk giver tilladelse til online publicering. På sigt forventer vi at digitalisere tidligere årgange af *Nordica* og uploade dem på sitet.

Bøger, som ønskes anmeldt i *Nordica*, bedes sendt til Lise Præstgaard Andersen, Munkebjergvej 3 st., DK-5000 Odense C.

Lise Præstgaard Andersen Mogens Davidsen Knud Bjarne Gjesing